

Sygn. akt I USK 83/22

POSTANOWIENIE

Dnia 25 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania P. M.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Zabrzu
o rentę z tytułu niezdolności do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 25 stycznia 2023 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie
z dnia 12 stycznia 2022 r., sygn. akt III AUa 493/18,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od odwołującego się na rzecz organu rentowego
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie wyrokiem z dnia 12 stycznia 2022 r. oddalił apelację wniesioną przez ubezpieczonego P. M. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kielcach z dnia 8 lutego 2018 r., oddalającego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Zabrzu z dnia 18 grudnia 2014 r., którą organ rentowy odmówił przyznania ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy na dalszy okres po dniu 31 października 2014 r.

Ubezpieczony P. M. wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 12 stycznia 2022 r., zaskarżając ten

wyrok w całości i zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest art. 13 ust. 3a w związku z art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 291 ze zm., dalej jako ustawa emerytalna), a także naruszenie przepisów prawa procesowego, to jest art. 378 § 1 k.p.c. i art. 387 § 2¹ k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na oczywistą zasadność tego środka zaskarżenia. Podniósł przy tym między innymi (odwołując się do poglądów prawnych wyrażonych w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 6 września 2018 r., II UK 238/17, OSNP 2019 nr 5, poz. 58), że ustawodawca - wprowadzając do ustawy emerytalnej art. 13 ust. 3a - objął swoistą ochroną osoby, które długotrwale - co najmniej przez 5 lat - były uprawnione do renty i brakuje im do osiągnięcia wieku emerytalnego okres krótszy niż 5 lat. Przepis ten ma przede wszystkim ochronić osoby, które z racji długotrwałej niezdolności do pracy zostały wykluczone z rynku pracy na dłuższy okres i ma na celu ochronę tych osób przed koniecznością poszukiwania przez nie pracy w sytuacji niewielkiego prawdopodobieństwa jej znalezienia. Celem art. 24 ust. 1 ustawy emerytalnej jest z kolei zagwarantowanie osobie spełniającej wskazane w nim warunki prawa do renty aż do osiągnięcia wieku emerytalnego, niezależnie od spełnienia przez cały ten okres warunku niezdolności do pracy. W dniu wejścia w życie tego przepisu aż do zmiany przepisów dotyczących wieku emerytalnego (podwyższających wiek emerytalny) oznaczało to, że z przepisu tego mogą skorzystać osoby, którym brakuje mniej niż pięć lat do osiągnięcia 60 lat - kobiety i 65 lat - mężczyźni. Nowelizacja art. 24, podwyższająca od 1 stycznia 2013 r. wiek emerytalny, dokonana na podstawie przepisów ustawy zmieniającej, którą dodano do tego przepisu ust. 1a i 1 b, wymagała reakcji ustawodawcy rozwiązujących problem dalszego uprawnienia do renty osób, którym orzeczone prawo do renty w oparciu o art. 13 ust. 3a ustawało przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek jego podwyższenia, co niweczyło gwarancję prawa do renty aż do osiągnięcia wieku emerytalnego. Na mocy art. 17 ustawy z dnia 1 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 169, poz. 1412) osoby, które w dniu wejścia w życie tej ustawy miały ustalone decyzją organu rentowego

prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy na okres do dnia osiągnięcia wieku emerytalnego, zachowały te uprawnienia do dnia osiągnięcia wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 24 ust. 1a i 1b oraz w art. 27 ust. 2 i 3 ustawy, o której mowa w art. 1, chyba że prawo do świadczenia ustało lub wygasło przed tym dniem. Z przepisu tego wynika, że prawo do dalszego przedłużenia okresu prawa do renty mają tylko te osoby, które spełniały warunki przedłużenia okresu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy na okres do dnia osiągnięcia wieku emerytalnego, wymienione w art. 13 ust. 3a i (i uzyskały decyzję organu rentowego potwierdzającą to prawo). Wprawdzie art. 17 ustawy zmieniającej nie wymienia wprost w art. 13 ust. 3a ustawy emerytalnej, jednakże odwołuje się do jego treści przez użyte w nim sformułowanie „prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy na okres do dnia osiągnięcia wieku emerytalnego”, które oznacza prawo do renty do osiągnięcia tego wieku bez względu na spełnienie w całym tym okresie przesłanki niezdolności do pracy. Także stwierdzenie o „zachowaniu uprawnień” wskazuje na międzyczasowy charakter omawianego przepisu rozwiązującego problem zachowania praw nabytych - dotychczasowych uprawnień do pobierania renty aż do osiągnięcia wieku emerytalnego. Stąd też powyższy przepis nie ma zastosowania do osób, którym przepisy ustawy emerytalnej przed wejściem w życie ustawy zmieniającej nie gwarantowały automatycznego przedłużenia prawa do renty do osiągnięcia wieku emerytalnego na podstawie art. 13 ust. 3a. W konkluzji, warunkiem niezbędnym zastosowania tego przepisu jest legitymowanie się decyzją organu rentowego wydaną na podstawie art. 13 ust. 3a ustawy emerytalnej.

Zatem, zdaniem skarżącego, jego skarga kasacyjna jest uzasadniona w stopniu oczywistym, albowiem uwadze Sądów obu instancji umknęła okoliczność, iż zalegający w aktach sprawy dowód w postaci wyliczenia jego prawa do emerytury górniczej został sporządzony w sposób rażąco sprzeczny z art. 50b, art. 50c ust. 1, art. 51 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2 ustawy emerytalnej, następstwem czego było niedostrzeżenie, że ostatnia orzeczona niezdolność do pracy do dnia 31 grudnia 2016 r., faktycznie wypełniała warunek z art. 13 ust. 3a ustawy emerytalnej, aczkolwiek nie zostało to wyrażone formalnie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada także przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437) i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go

zatem do przedstawienia wywodu prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącego o przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia wyżej określonych kryteriów. Odwołując się do wykładni art. 13 ust. 3a ustawy emerytalnej zaprezentowanej w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 6 września 2018 r., II UK 238/17 (zresztą w pełni aprobowanej przez obecny skład), skarżący zdaje się bowiem nie dostrzegać, że wykładnia ta znajdzie zastosowanie wyłącznie w takim przypadku, w którym osoba ubiegająca się o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy nie tylko była uprawniona do tego świadczenia przez okres co najmniej 5 lat i brakuje jej mniej niż 5 lat do osiągnięcia wieku emerytalnego określonego w art. 24 ust. 1 ustawy, ale także uzyska „dalsze stwierdzenie niezdolności do pracy”. Tymczasem z ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego wyroku, wiążących Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym z mocy art. 398¹³ § 2 k.p.c., jednoznacznie wynika, że skarżący nie został uznany za osobę niezdolną do pracy po dniu 31 października 2014 r., określającym końcową datę uprawnienia do renty z tytułu niezdolności do pracy na podstawie wcześniejszej decyzji organu rentowego. Stwierdzone u niego schorzenia, z uwagi na ich rodzaj, a przede wszystkim poziom zaawansowania w dacie wydania zaskarżonej w sprawie decyzji organu rentowego (to jest w dniu 18 grudnia 2014 r.), nie naruszały bowiem sprawności jego organizmu w stopniu uzasadniającym uznanie go za osobę chociażby częściowo niezdolną do pracy. W tej sytuacji nie mogło więc dojść do naruszenia zaskarżonym wyrokiem, w zwłaszcza do

kwalifikowanego naruszenia, art. 13 ust. 3a w związku z art. 24 ust. 1 ustawy emerytalnej.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że skarżący nie wykazał potrzeby poddania jego skargi kasacyjnej merytorycznemu rozpoznaniu ze względu na oczywistą zasadność tego środka zaskarżenia. Dlatego, opierając się na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a w odniesieniu do kosztów postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, orzekł jak w sentencji postanowienia.